

Voorzitter,

Keuzes maken voor een financiële balans in het meerjarenperspectief. Dit was de titel van onze algemene beschouwingen bij de PerspectiefNota in het voorjaar. We waren natuurlijk erg nieuwsgierig welke keuzes het college in de begroting zou voorstellen.

Allereerst hartelijk dank aan allen die hebben meegewerkt aan deze begroting. Veel stof om te lezen en voldoende om over na te denken en te debatteren.

We geven een beschouwing op deze begroting onder de titel:

Boter bij de vis

Dalfsen biedt een buitenkans ! Het was voor een ongekend hoog aantal Nederlanders reden om te solliciteren naar de rol van eerste burger van onze gemeente. Blijkbaar heeft Dalfsen aantrekkingskracht. We snappen dit ook wel. Dalfsen is een gemeente met mooie kernen in een gevarieerd en aantrekkelijk landschap. Vitale gemeenschappen zorgen voor een plezierig woon-, werk en recreatieklimaat.

De afgelopen jaren is er veel gerealiseerd. Elk van de vijf kernen met goede voorzieningen. We zijn blij dat het vijfde kulturhus afgelopen zaterdag is geopend. Zoveel gecombineerde functionaliteit als in Nieuwleusen kenden we nog niet binnen de gemeente. Maar ook

consultatiebureaus in drie kernen, prima industrieterreinen, nieuwe ontsluitingen, aantrekkelijke woonwijken en centrumgebieden worden gewaardeerd. Tegelijk realiseren we ons dat in onze gemeente er ook mensen zijn die het minder gemakkelijk hebben. We denken aan mensen die rond of onder de armoedegrens leven en zeker ook de honderden jongeren die professionele zorg nodig hebben. Dat vraagt passende ondersteuning, zeker ook in preventieve zin.

Het beheren, onderhouden van de voorzieningen die we hebben en de operationele ondersteuning die we organiseren kosten veel geld. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we voor genoemde zaken voldoende financiële middelen hebben.

De keuzes die de raad de afgelopen jaren heeft gemaakt en de actuele ontwikkelingen op taken die we moeten uitvoeren zorgen voor verhoging van budgetten. En het wordt nog lastiger als er een deuk in de algemene uitkering gemeentefonds zit. Die deuk lijkt het diepst in 2019.

En dan hebben we nog te maken met de ambities van de raad, vastgelegd in de kleurrijke kubus. Deze ambities zouden best wel eens financiële middelen kunnen vragen. Het college stelt voor om de komende jaren tot 1 miljoen Euro structureel op te nemen. En we snappen dat het college rekening wil houden met het coalitiedocument, al vinden we dit van een andere orde.

Welke keuzes heeft het college gemaakt in deze begroting? Er is een aantal grote posten beoordeeld en die kunnen blijkbaar zonder veel pijn worden gekort. Was dit bij de perspectiefnota misschien te ruim ingeschat? Het college kiest er **niet** voor om nog eens verder of dieper te kijken naar mogelijkheden om binnen budget te komen. Waarom niet? <1> Het opgestelde bestuursprogramma (programma 1) geeft toch ook aanleiding tot het op korte termijn uitvoeren van één of twee doelmatigheidsonderzoeken. Heeft het college suggesties voor mogelijke onderzoeken op korte termijn met een hoge kans op efficiencyvoordeel? <2>

Daarnaast draait het college aan de OZB-knop. Of beter geformuleerd: stelt voor dat de raad deze knop bedient. Tegelijk nodigt het college de raad uit met eventuele alternatieven te komen.

Hoe kijkt de ChristenUnie aan tegen de hoofdlijn van de meerjarenbegroting. We constateren een aantal jaren aanzienlijke incidentele tekorten en tegelijk een steeds verder oplopend structureel overschot. (Alles bij elkaar zien we in 2019 een tekort van ruim 4 ton dat tot en met 2022 verbetert tot bijna 8 ton positief resultaat.) Dit laatste is boven op de vermelde stelpost van 1 miljoen Euro voor ingrepen rijk / ambitie raad.

Vanuit deze analyse vinden we dat het college te gemakkelijk en te langdurig aan de OZB-knop draait. De grootste stijging ooit in drie achtereenvolgende jaren. Het overschot in 2022 op de begroting is hierdoor zelfs hoger dan de totale extra opbrengst door de voorgestelde OZB-verhogingen van resp. 6-6-3 procent. Is dit verantwoord en uitlegbaar?

Ons voorstel in deze is als volgt:

- Voor 2019 zien we de volgende stappen:
 - <3> Beoordeel alsnog of er mogelijkheden zijn om het incidentele tekort te verminderen. Later in de tijd uitvoeren kan ook een oplossing zijn of ligt een

algemene taakstelling meer voor de hand? Kan het college ons nu al dienen met voorstellen?

- Een mogelijk voorbeeld betreft de herinrichting van het plein bij het gemeentehuis: beperk het project tot noodzakelijke aanpassingen (egalisatie en stabiliteit) en laat je niet verleiden tot een algehele upgrade van de fysieke ruimte. <4>
- Beoordeel vervolgens wat een verantwoorde incidentele financiering vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar is. Het tekort is immers ook incidenteel. <5>
- Beoordeel tenslotte welk deel van het tekort nog door OZB verhoging ingevuld moet worden. <6>

Dit sluit aan bij wat het college ook wil bereiken: “We streven naar zo laag mogelijke lasten voor onze inwoners en bedrijven.” <7>

En hoe beoordelen we het meerjarenperspectief?

- Plannen voor onderwerpen uit het raadsdocument zien we graag van het college tegemoet en deze willen we eerst inhoudelijk beoordelen. <8> Tevens zullen we de financiële consequenties integraal afwegen, waarbij onze speerpunten zorg, veiligheid en duurzaamheid zijn.
- En voor goede en belangrijke plannen zijn we zo nodig bereid om aan de OZB-knop te draaien voor verhoging. Maar nadrukkelijk in deze volgorde. Hier geldt: **boter bij de vis**. Dus laat eerst die vis maar eens zien! <9>
Het is juist op dit punt dat we de lijn van het college - om nu al te kiezen voor drie jaren een extra verhoging van de OZB zonder inhoudelijke plannen of onderbouwing - niet volgen.
Hierbij zijn we er tegelijk van overtuigd dat goede plannen niet per definitie structureel veel geld hoeven te kosten. Voor duurzaamheid en zorgtransitie verwachten we mogelijkheden om juist structureel voordeliger uit te zijn.
- Opnemen van een taakstelling voor 2020 voor een sluitende begroting zonder OZB verhoging en deze taakstelling in de perspectiefnota 2020 nader duiden. <10>
- We sluiten niet uit dat een eventuele verhoging van de OZB in 2019 de komende jaren teruggedraaid wordt.

Naast de financiële hoofdlijnen vragen we aandacht voor de volgende inhoudelijke zaken:

- Extra budget voor personeel is één, maar tijdig goede mensen aantrekken is twee. Zeker waar er een aanzienlijk verloop waarneembaar is. Hoe kijkt het college hier tegen aan? <11>
- Is er in de post salarissen voldoende rekening gehouden met CAO ontwikkelingen? <12>
- We vragen aandacht voor het “nationaal preventieakkoord” dat in ontwikkeling is. Een integrale preventieaanpak op de thema’s roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Het deed ons goed te lezen dat de Spil als rookvrije ruimte is verklaard. Dit voorbeeld verdient zeker navolging. Is het juist dat de

De Spil is de eerste locatie in Dalfsen – de schoolpleinen niet meegeteld – waar de openbare ruimte tot rookvrije zone wordt verklaard. De gemeente Dalfsen stimuleert dit beleid overigens niet actief, maar werkt wel mee aan verzoeken tot uitvoering ervan.

gemeente Dalfsen dit beleid niet actief stimuleert (volgens berichtgeving in de Marskramer)? <13> Wil het college in 2019 invulling geven aan een lokaal preventieakkoord in samenwerking met lokale relevante (lokale) partners? <14>

- Het sociale domein is van groot belang, omdat het mensen direct raakt. Er wordt ingezet op een transformatie, maar we weten nog niet waar naar toe. En de kosten lijken nog steeds te stijgen. We stellen voor om naast een enkele themasessie ook een structuur op te zetten voor kort cyclische bijpraatmomenten tussen raad(vertegenwoordiging) en college (wethouder). We zullen hiervoor een motie indienen. <15>
- De vraag naar jeugdzorg is de komende jaren mogelijk structureel hoger. Goed om er rekening mee te houden, maar zeker is dit overigens nog niet. We vinden dat niet alleen gekeken moeten worden naar de manier van zorg verlenen en wijze van factureren van de zorgverleners, maar we roepen het college op om ook steviger te kijken naar preventie. Ziet het college mogelijkheden een preventieaanpak te ontwikkelen op oorzaak nummer 1: namelijk gezinnen in of vanuit echtscheidings-situaties? <16>
- Innovatieve welzijnsprojecten blijken lastig van de grond te komen. Ook al zijn de voorwaarden enigszins versoepeld, we zijn er niet gerust op dat dit traject vanzelf gaat bloeien. We stellen voor om vanuit het budget van 1 ton begin 2019 een innovatietraining aan te bieden om organisaties te helpen tijdig tot passende aanvragen te komen. <17> Overigens willen we bij succes in de toekomst ruimte houden voor een hoger budget. Het bezuinigingsvoorstel is daarmee voorwaardelijk geworden.
- Fietsveiligheid N377: wat zijn de kansen op investeringen door provincie? En wat is plan B om tot een 50 km/uur limiet te komen? <18>
- Bent u bereid om ook andere gebieden te verkennen dan Hessenpoort Oost. We denken aan terreinen dicht bij de kern Dalfsen (b.v. noordelijk van Hessenweg). <19> Uiteraard is hiervoor ook het al geplande behoefteonderzoek nodig.
- Niet alles hoeft persé groter als je het beter gaat doen. Zou het college daarom samen met de regio Zwolle de kansen willen verkennen voor innovatiemogelijkheden voor de agri/food sector. <20> Een sector van belang in ons grote buitengebied.
- We lezen in de begroting over factor C, beleidsnota dienstverlening, burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing. We geven het advies om de casussen van het afgelopen jaar er eens bij te pakken, hiervan te leren en niet hier telkens opnieuw volgende casussen laten ontstaan.
- De afgelopen jaren hebben we de nieuwbouwers gevraagd om extra te investeren in duurzame energieoplossingen. Dat wordt de komende jaren alleen maar breder. Ook eigenaren van bestaande woningen moeten toewerken naar een gasloze situatie. Dit zal in toenemende mate betekenen dat dit type investeringen een hogere WOZ-waarde en dus hogere OZB-aanslag betekenen. Maar stel dat de waarde van duurzame onderdelen als zonnepanelen en warmtepompen niet mee tellen. Wil het college eens verkennen of het opleggen van de OZB-aanslag te baseren is op een dergelijke aangepaste WOZ-waarde. <21>

We komen tot een afronding.

De fractie van de ChristenUnie vindt een sluitende meerjarenbegroting belangrijk. Hierbij moeten inhoud en budget in balans zijn. We vinden het niet verantwoord om nu (al) te kiezen

voor een OZB-verhoging voor drie jaren. We hebben diverse onderwerpen voor 2019 aangedragen, waarvan we ook de reactie van de andere fracties graag vernemen. <22>

Naast vrijgave van budget via deze begrotingbehandeling is de control hierop van belang. We vragen het college om in de (1^e en 2^e) bestuursrapportage over de voortgang van de 55 onderwerpen in de jaarschijf 2019 (van het bestuursprogramma) expliciet te rapporteren.

<23>

Tenslotte: het is al jaren verdwenen uit deze raad. Maar voor ons is de inhoud hiervan nog steeds waardvol. Ik spreek over het ambtsgebed. In aangepaste vorm: Wij bidden u, raad, college en ambtelijke organisatie Gods zegen toe in het werk dat ons te doen staat. Dat u allen wijsheid, oprechtheid en bedachtzaamheid moge ontvangen, opdat ieder de belangen van de gemeente op verantwoorde wijze moge dienen.

De fractie van de ChristenUnie
Rietje Lassche, Michiel Veldman en Luco Nijkamp